

Դ Ս Ր Մ Ա Ն

Երթական շարժում Հայոց և թուրքաց մէջ մականորով մեր կրկին յօդուածոց եզրակացութեանը մէջ խոստացեր էինք ընթերցասիրտ թիւնը ծաւալելու համար հարկ եղած դարմանին նկատմամբ մեր կարծիքն յայտնել :

Այդ դարման , ըստ մեր կարծեաց՝ շատ պարզ է , և կրնայ շուտով ծաւալել իւր նպատակին , եթէ գործադրելու կամք կենայ :

Ընթերցասիրտ թիւնը՝ մասնաւորելով հոս մեր խօսքը լրագրութեան վրայ , կրտսեր , կարեւոր է ոչ միայն մտաւոր մշակութեան , քաղաքական , ազգային և զոնազան լուրեր ստանալու , հրահանգիչ և հմտական գրուածներ կարգալու , նոր դաշտփարաց ծանօթմանը և այլ և այլ տեղեկութիւններ քաղելու , և թէ մասնաւոր հեռաւոր ազգայնոց մէջ կարծեաց և գաղափարաց միութիւն գոյացնելու և այս միջոցաւ հետզհետէ համեմալիւթիւն հաստատելու համար :

Ուրեմն սոյն բազմազան տեսութեամբ հարկ է քաջալերել լրագրութիւնն , որ քաղաքակրթական պէտք մ' է :

Քաջալերել ըսինք , որմէ սակայն պէտք չէ հետեցնել թէ լրագիր տնունը կրող ամեն հրատարակութիւն քաջալերութեան արժանի է :

Քաջալերութիւն վայելելու անժխտելի իրաւունք սննին այն լրագիրը , որ կաշխատին ,

1. Քաղաքակրթութիւն ծաւալելու :
1. Ազգային շահեր և իրաւունքներ հրապարակաւ պաշտպանելու :

3. Ազգային դպացում զարթուցանելու և ազգային բարոյականութիւնը պահպանելու :

4. Հասարակաց կարծիքն ուղղելու առաջնորդելու և խաբուելէ զդուշմաններու :

5. Հակազգային շահուց դէմ մարտնչելու :

6. Կարծիք և գաղար լուսաւորելու , և

7. Օգտակար և հրահանգիչ պարունակութեամբ (բանասիրական , գիտական , բարոյական , առողջական , արեւստական , անասնական , և ընդհանր) ընթերցողին միտքը , սիրտը , կամքը , զգացումն և ճաշակը կրթելու , սոսիալական և ընկերական զեղծութիւններ նշաւակելու , և ընդհանր :

Այսպիսի կարեւոր պայմաններով օժտեալ որ և է հրատարակութիւն լրագիր և կամ հանդէս , առանց բացառութեան , պէտք է որ քաջալերութիւն գտնէ , և երբ օգտակարը քաջալերելու , անօգտակարը սնունդ չգտնելով ինքնին կը դադրի հմտադրելէն կը փայլն հետզհետէ , գայթակղութեամբ և եթ սնանողներ կը փչրին , հետեւաբար գրական հրատարակն և ժողովրդեան ճաշակը կաշխուրանայ :

Այժմ պէտք կըլլայ գիտնալ թէ այդ քաջալերութիւն ինչ միջոցներով կարելի է ձեռք բերել :

Այս մասին , ինչպէս ըսինք , մեր կարծիք խիստ պարզ է , զոր կը բացատրենք հետեւեալ կերպով :

Պատանկութիւն , որ պիտի կազմէ ապագայ սերունդ , և որ սակայն ուսանող է այսօր , պէտք է պատրաստել զայն նաեւ ընթերցասիրտութեան :

Առ այս պէտք է որ՝

1. Կարողութեան տէր ազգայինք բարեհաճին օգտակար եղող լրագիր և կամ հանդէս նուիրել մայրաքաղաքիս և գաւառական վարժարանաց :

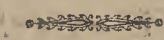
2. Որովհետեւ վարժարանք բազմութիւն են , պէտք կըլլայ որ սոյն նշաւատակաւ ժողովրդեան մէջ ընկերութիւններ կազմուին :

Այդ , պատանկաց դասն երբ այսօրունէ սոյն միջոցայ շնորհիւ վարժարան ընթերցասիրտութեան , և երբ լրագիր կարգալն արագէս գեղեցիկ մութութիւն մը դառնայ , այսինքն , անդամ մը ճաշակն առնուն , քիչ առննի մէջ , գրեթէ 5-6 տարիէն մեծ փութութիւն կը կրէ ընթերցասիրտութիւնն որով և ընկերութիւնն , որովհետեւ մեծ փութութիւն կը կրեն նաեւ ընտանեկան կեանք , սովորութիւնք , բարք , կենցաղավարութիւնք և զգացումներ , ինչպէս որ կը տեսնուի սոյն գեղեցիկ և յոյժ բազմալի վիճակ եւրոպական կեանքի մէջ :

Հաղուագէտ է տեսնել եւրոպացի մի ընտանեաց հայր , որ ընթերքէ յետոյ իւր շուրջը չորտէր իւր ընտանիք և զաւակներ , և ընթերցմամբ չհրահանգէ զանոնք :

Ասոր հակառակն ալ շատ կարելի է ըսել թէ մեր մէջ բացառութիւն է , բացառութիւն , զոր տեսած ենք միայն բարձր ընկերութեան վերաբերող մի քանի բարեկիրթ ընտանեաց մէջ : Բնաւ դժուարութիւն չենք կրեր հաստատելու համար թէ մեր մթտածութիւնք , կարծիք , գաղափարք , սովորութիւնք , բարք , ընտանեկան և ընկերական կենակցութիւնք , և ընդհանր , հիմնական փութութեան , յեղաշրջութեան մեծ պէտք ունին :

Հարկ չկայ ըսելու թէ օգտակար և հրահանգիչ գրուածոց ընթերցումն ի նոյն նպատակ առաջնորդող կարեւորագոյն միջոցներէն մին է , որուն վրայ կը հրա իրենք ուշադրութիւն համայն կարողութեան տէր ազգայնոց , նորահաս երիտասարդութեան , ժողովրդեան միջին դասուն և ամեն անոնց՝ որ կը սիրեն ազգային վերածնութեան մեծ խնդրովն զբաղել գործնականապէս :

ՄՈՒՍՍՏՔ ՀՍՅՈՑ

Ո՛չ ելլաղա միայն ունէր Պառնասոս եւ յԱրարատ կային Մուսայք քորք զգոն :

Յերբեան տիտուն թ' երգէր այլերն Որդիոս ,

Գողթան երգիչն Հայոց բամբին իւր տայր ձօն :

Է զի խարտեալ երուանդեանի դարն ոսկեայ

Կը նուազէր , ու վահագնի վեհ երկունք :

Մերթ հռչակէր հրապոյր գեղոյն Սաթինկայ :

Եւ որքանեալ Աղբին ողբայր մերթ ըզտուգ :

Մերթ Կըլիօ՝ մերթ Մեղսմէն շարժէին

Խորնոյ ժերոյն մատուքն ի դով կամ յեղերդ ,

Փառաց աւուրց յորժամ պատկերք անցնէին ,

Կամ տիրայուշ նշխարունէին սեւ տաւերք :

Երբ արիւնտ դաշտին վերայ նաւահատակ

Լոյս հաւատոյն քայք անկնէին անվեհեր ,

Ճենճերէին ի սուրբ սեղան երբ ահկնայք ,

Յանմահութիւն զայնա եղիչէ կըտակէր :

Երկնազդեցիկ Սահակ՝ Մեսրոպ և Ներսէս

Հաւատացեալ հոգեոց ետուն հուր լեղու :

Եւ շարակոնք զերդ խուկ անոյշ վեր երկէս

Ելին զԱնմահն իսկ յիւր արժու ըզմայլելու :

Բաղբատունէն երգեց ի տաղ դիւցազնան

Նախկին կըսին աղատութեան յաշխարհ մեր :

Եւ փառապոչ բամբուսմբ վրոնմն Ալիշան

Չարի արանց ըզվեհն պարծանս նուաճէր :

Աշուղք ի վին իւրեանց՝ ուսմին խնդն ու ցաւ

Հնչեցունցին մերթ տիրազ ին մերթ ուրախ

Չիւր երգս անմահ Պէշիկձաշիւն մեղ տուաւ ,

Եւ Դուրեանի լուաք սրտին աղերբախ :

Խոռխոռունայ դիւթիչ քնարին մերթ ի ձայն

Հայոց ստուերք ընդոստ զարթեան ի շերմէն ,

Եւ դառնանոյշ նայուածք Արմէն Ասաղկան

Ինչ մեղմ հառաչք հանին թերթեան կիթառէն . . .

Սակայն այսօր լուռ են Մուսայք Հայկական :

Հայ Պառնասոս գոգցես մերկ է և թափուր

Ո՛ր տարադէմ արդեօք գային , որւոյն

Ոչ ոք ըզձայն լռէ իւրեանց՝ ա՛մէն լուռ :

Ինչ . վշտեցին արդեօք իւրեանց քնարներ

Եւ խառնեցին այնչափ փառաց ի յաճիւն ,

Ըսին . բաւ են այսուհետեւ արցունքներ ,

Մեղ չէ՛ այլ պէտք բամբուն վնի պերճ ինդիւն :

Բայց ո՛վ արդեօք պիտի ցաւոց տայ օճան ,

Եւ ցօղազին վշտի ամպոց ետեւէն Որոյ ի կու պիտի ելնէ ծիածան

Յուսոյն յայտիլ վճատելոյն զուարթագէմ

Թէ՛ բերկրածայն ունի թեւեր թէ՛ արտում

Բնար զոր տայ բանաստեղծին Ապողոն :

Չէ՛ փոյթ , գժնեայ թէ են աւուրք . ապառու՛մ

Դժոխաց ճակատ պարզեց Որդեայ մի գեղօն :

Գիտէ՛ք արդեօք , երբ քերթութեան կորուսնէ

Ամբոնն ըզլոյս , յոր խարխալէ նա իստուեր :

Հորիզոնին եթէ վերայ չը տեսնէ Նա զտեսլականն , յոր կայս ուղղէ

Պուշտին չունչ առաքաւտին է զերդ հով

Որ կը մղէ ըզնան ուղւոյն իւր ի կէտ ,

Ժողովրդեան սիրտ թէ չառնուայք շնոր ,

Չիարդ վարի գէպ ի վրսմ ըզճակէտ :

Թէ՛ իւր հոգւոյն . այդ արձագանք կը հնչէ

Իւր ականջաց բանաստեղծին շնչատերով ,

Պիտի կարծէ թէ ոչ և ըս կը շնչէ , Թէ՛ խոհ չունի իւր միտք , ոչ սիրտ

առն այլ գորով : Ո՛ր ոք նմա պիտի մեկնէ ըզխորանին

Ըզհայրենեաց և զբնտանեաց սըրբութիւն ,

Ո՛վ մերկանայ նմա ըզդեղ ճըմարտին ,

Եւ թէ՛ քանի՜ թաքուն հրապոյրք են բարոյն ,

Սիրով կեայ մարդ , նա կը սիրէ յամէն տուն :

Սէ՛ր ոսն ի քայլ և ձեռն ի գործ կը շարժէ :

Բայց հարկ է զի խանդաւ պուշտ մասնախիշ

Առնէ ըզկուռք որ պաշտօնի արժան է ,

Երբ չը գտնէ սընունդ աղնիւ այս կըրակ

Չաղտեղութիւն յանյադ աւելն լաւ փէ նա՛ :

Բոլիմայ մոլի ի սիրտ պիղծ փափաք ,

Ուր անխառն թէ սըրադեղ չը շողայ՝ Արարչութեան մէջէն կանցնիմք ի-

բըր ըզկոյր , Եւ իւր ձայներ բնութեան ոյնչ մեղ խօսին ,

Ո՛ր է Գերթող Աստուածային երկր-նահուր

Որ մեղ պատմէ էից գաղտնիքը խորին :

Եւ ցոյց տայ մեղ Դաշնակութիւնն համայնից ,

Ինչպէս ծաղիկ և առող ապրին համաշունչ :

Ձիարդ երկիր է երկինքի դաշնակեց եթէ՛ ինչո՛ւ փուշ կը պատէ զուր

դիւց փուշ , Դարձէ՛ք , Մուսայք , դարձէ՛ք Հայկեան յեղիկուն

Եւ թող անդրէն թըրթըռայ լար Գերթ ոյն

Հայոց ողիւ կան ծարաւի առ ձեղ օն , Ոգեցէ՛ք Սէ՛րն , Հաւատն ու Յոյս

մեր պատին . . .

ԱՐՄՑ 1381

ԹՂԱՎՅՈՒԹԻՒՆ Ի ԿԻՆԿԻՈՑ

Յաճախ Մեծ ու Փոքր Հայաստանէն թղթակցութիւնք , տեղեկագրութիւնք և վիճակագրութիւնք կը հրատարակուին ազգային և օտար թերթերու միջոցաւ . իսկ ի Կիլիկիայ դուռ ուրեք անշուն նամակա-գրութիւնք տեղի կոռնեան , շատ անդամ թիւր տեղեկութեամբ , և ընդհանրապէս բողբոջական միտքով և Այնթապի Գօլէճին վրայով :

Այս կարեւորագոյն երկիրը ամեն ոք գիտէ թէ յառաջակութեան և պաշտպանութեան պէտք ունի , թէ կը պակսին անդ օրինաւոր և ձեռնհաս առաջնորդներ , ստանալու ըզպաշտպանութեան և զարգացան զարգացներ , եւ զանազան հայ մասնաւորներ , ազգային կրթական հաստատութիւններ . թէ հարկ է հայկական յատուկ դրոշմով և եւրոպական քաղաքակրթութեամբ անոր անտեսական և բարոյական վերքերը բուժել , հարկ է մասնաւոր պատմիրական եւ ձեռք խիստ քննել այս ժողովրդեան չաւորութեան պատճառները , անոր վարքն ու բարքը , առաքելութիւնն , ինչպէս և զեղծման չարժաթիւնները . առաջին առնուլ կրօնա-փութութեան արդաւանց որ անդիմադրելի կը դառնայ , հետզհետէ , ի մասնաւորի եկեղեցականաց ապկարութեան պատճառաւ , և մ'վ գաղափար ունի այս հոգեւորականաց վիճակին վրայ :

Պարտ ընկերութեան շնորհիւ միտքով քայք Կիլիկիայ ամենէն նշանաւոր և աննշան քաղաքներու ու գիւղերու մէջ մեծ

— Գրագէտը ի՞նչ է քի,
— Գրագէտ է կըսեմ նէ, իշտէ վարժապետի պէս բան մը նէ սան- քիմ :

Սուտ էս հայրիկ, հիշ անանկ խենթ ու թեթեւօտիկ վարժապետ կըլլայ :

— Չաւակս քու խելքդ համարի, խենթ մենդ ամա դործը ուշաուրմիչ քրեր է եւ գուն ան նայէ, արժա- նիք բնութիւն ուլ է քի, պարկեշտ ծանրաբարոյ անձինք հիմա անօթի կը մնան կոր, շիմոի տէվիր պէօյէլէրին տիր :

— Հրապարակային խոստովանու- թիւնք փունջի :—

Փունջի աղնուարոյ խմբագիրն Ալէքսանդր Գրիգորիս եպիսկոպոսի մասին ի գործ դրած ծայրագոյն ան- քաղաքավարութիւնն արդարացիւր համար անցեալ չորեքշաբթի առուր թուով երկու տնակալութեան կը ըն- հէ, որուն խուրմամստիական յոգ- ուածէն կը քաղեմք հետագայ պար- բերութիւնն, «փունջի խմբագիրն շա- նացած է եւ կը ջանայ միշտ երախտա- գիտական ցոյցեր մատուցանել ամե- նափոքր բարիք մը իսկ ընդդէմ եւ իւր ազնիւ բաժանորդաց հետ վճարմանց մասին ծայրագոյն քաղաքավարու- թեամբն եւ քաղցրութեամբ վարուած է եւ կը վարուի : Ի խղճէ վկայ են իւր բազմամեայ բաժանորդք : Բայց թէ ի՞նչու Գրիգ. Ալէքսանդր վեցամե- եայ բաժանորդագիրն նուիրելու ե- լաւ, թերթը դադարեցուց եւ հրատա- րակեց, պատճառն Ն. Գերապատու- ութեան անտանելի վարմունքն ե- ղած է, ոչ միայն վերջին անգամ, այլ եւ անցեղոյն մէջ :

— Էյ ափէրիմ փունջ, սա ծայրա- գոյն քաղաքավարութեանդ բնիք չկայ : շիտակը կատարեալ երախտա- գիտութեամբ կը վարուիս կոր քիչ բարիք մը ընդդէմ հետ : Բայց ի՞նչ կուզէիր տակաւին որ ընեք քեզ Գր- րիգորիս եպիսկոպոս : Եօթը տար- ուան բաժանորդագիրն ամբողջ վճա- րելէ զատ՝ տան ոտի ալ ո՞ր ազնիւ բաժանորդ կը նուիրէ կոր քեզի, ինչ միթէ կուզէիր որ եղեսեանի պէս ամաական կապեր քեզի հա, ա՛յն ա- տեն երախտագետ պիտի ըլլայիր ի- ընե : վեց ամսուան բաժանորդագրի համար թերթը դադարեցնելն անքա- ղաքավարութիւն չէ ալ ի՞նչ է : մէյ մ'ալ ելեր ես մուրհակի խնդիր կը կը յարուցնես : պարէ թերթիդ այդ- թիւը եղեսեան Սրբազանին մի շրջիւր ան ալ կըլլայ տուած ստանկերուն համար պարտաւորակ կը պահանջէ եւ կամ դուցէ ասիկայ օր մ'ալ ինծի գէտ ապաշինակ կը գտնուի ըսելով՝ տակից ետքը առանց պարտաւորա- կի «նուէր» չտայ նէ ի՞նչ պիտի ընես : տեսա՞ր հիմա անխոհմտութիւնդ, հէ՛մ մալտան օլաճաքսն, հէ՛մ ճանտան, սա վեցամեայ բաժանորդագիրն հը- րապարակաւ նախընտրեալ ետքը, չա- մչաւով կրկին գանձեալդ հելէ հիչ ըսելիք չկայ, շիտակը ամեն մարդու գործ չէ . . . :

— Ուրախայի լուր մը, Տէր իմ,
— Ինչ լսեցիր դարձեալ Խիկար :
— Հոչալաւոր Աճմէս հօճան Անդ- ղեացի եղեր է,
— Ատիկայ ուրախանալու բան է :
— Կուրախանամ անոր համար որ Տաճիկ հայրենակիցները ազատեցան վերջապէս այդ մասնիկն ձեռքէն :

մեր ազգին մէջէն ալ այդ տեսակ անձինքներն վերնան նէ սան քիմ բէկ գէշ չըլլար . . . հայ չարածի հայ, քիչ մնաց որ այդպիսեայ վեհաշը- նորհ . . . Գերապատու . . . վսեմա- շուք . . . անուններն բերնէս դուրս պիտի թռնէր հօշ, դուն կը հասկնաս ա : Իմ խօսքս կը վերաբերի զխառու- րարար այն դաս մը ազգասէր եւ հայ- րենասէր պէ—այը—չա, պաշ, տիօն— օ—նու, Տօն, պաշտօն, եւ, եւ, ստանալու համար կէօեա, պաշտօն- եա, նու—է—նէ— պաշտօնեաները ազգը կը մատենն օտարներուն, պաշ- տօնեաներուն :

— Աղջիկ, աս տարի հայրիկդ ին- չով պիտի կաղննէ քեզի :

— Հայրիկէն ոտի մը պիտի ուղեմ եւ վաղը Լոյսին բաժանորդ պիտի ըլլամ :

Քա լուսին բաժանորդ ի՞նչ ըսել է քի :

— Լոյս անունով զաղէթա մը կայ տէ անոր տարուելէ ք պիտի գրուիմ : Աստուած չընէ քի օտի մը տամ տէ զաղէթա առնեմ, ք մեղքը չէ փարային դահէր բարայոս սուտ պի- տի մտիկ ընեմ, իշտէ անցած օր թո- ուս ալ առեր էր տէ, մէջը անանկ սուտ մը քի, կէօյամ սա անցածները փռէնկին պափօրը քէօրրին պալմիչ չեղաւ, մէջը կէօյամ նայեր էն քի խօսիօճա ճանալար մը նստեր, ծո- վին տակը թագաւորութիւն կընէ կոր եղեր, էյ տանկ սուտ արօշով կըլօնով, մէյ մ'ալ փարայ տամ հա :

Ճանքմ ասիկայ անանկ զաղէթա չէ ասիկայ շարվարի է :

Տաճա կէշա, աս շարվարը զաղէ- թային համար բէկ կէշ նախը կընեն կոր, պիւթիւն էլ ալէմին աղբիկնե- րուն աչկը էրէսը պանալա պաներ կը գրէ կոր էղեր :

— Ճանքմ ան պաշխա է, ան սա չէ

— Հապա աս քու ըստծդ ալշալ- վարը չէ :

— Հա, շարվարը է ամա, քու ը- սածիդ պէս պատըտած սեօյնն չէ :

Երկու անկուտիներու խօսակցու- թիւնը :

— Մ. Երուանդ նոր տարւոյ առ- թիւ սիրուհիներնուդ ի՞նչ նուէր պի- տի ընէք :

— Սիրտէս դատ անոր հաճոյական ալ արժանի նուէր մը չկարողացայ գտնել ցարդ :

Ճիւղն

ԱՍԿԵ ԱՆԿԵ

Բարի գործակորի մը կինը մեռնե- լով՝ ամուսինը խորին ցաւ եւ մեծ վիշտ կըլլայ ու դառնութեամբ կար- տառուէ :

Հարուստ անձ մը՝ որ կը ճանչնար զայն, կըսէ, է՛հ, պարոն, ինչո՞ւ այդչափ կուրա կնոջդ մահուանը վը- րայ, երթողդ էր ասնդ : մէջէն բան մը եւ կամ գրպանէդ սիկարի թուղթ մը կորսուեցաւ : ինչ կըլլայ եղեր, ժամանակաւ իմալ կինս մեռաւ, բայց ես բնաւ չարտասուեցի :

Աւելորդ է ըսել թէ նոյն մեծա- պատիւ հարուստը մեծապէս իրո- տունը ունէր, որովհետեւ իր սիրուն կըրիկ, նոնայիկ եւ խուշիկ ոսկիներէն զատ սուրիշ բոն չէր սրէր բնաւ . . . :

Որովհետեւ բարի սովորութեան մը համեմատ կաղանդի առթիւ բարե- կամ բարեկամի մէյմէկ ընծայ կու- տայ իւր կաղանդէք, Լոյս ալ սոյն բարի սովորութեան հետեւելով՝ պա- տիւ պիտի ունենայ իւր վեհաշնորհ, դերապատու, արժանապատու, վսե- մափայլ, աղնուաշուք եւ մեծապատիւ բաժանորդաց մէյմէկ անդորրադիր ընծայ զըրկելով՝ փոխարէնը մէյմէկ ոսկի ընդունելու պայմանաւ զոր կան- իսիկ վճարել պիտի բարեհաճին ան- շուշտ կանխիկ ապուսիկ հասկցող Լոյսի բարեկամ բաժանորդք :

Այդ կարգի անձանց Լոյս կը փու- թայ կանխիկ մատուցանել իր շնոր- հակալութիւնը, ոչ թէ նուէր ստա- նալու՝ այլ բաժանորդագիրն ընդու- նելու համար :

Ա. Զ. Դ.

Մեր պատուարժան բարեկամ Տ. Թ. Յ. Պարոնեան, որ բաւական առե- նէ ի վեր քաջաւած էր գրական հը- րապարակէն (որուն պատճառը կրնայ գիւրաւ հասկցուիլ) այս անգամ մեր եւ այլ բարեկամաց թախանձանաց վրայ հաճեցաւ վերստին գրել ձեռք առնուլ :

Ուստի ներկայիս կը ծանուցա- նեմք արեւ ընթերցողաց թէ նոր տարւոյս սկիզբէն, այն է, յունի 2 շաբաթ օրէն պիտի սկսի զուեշտա- կան յօդուածներ հրատարակել Լոյսի մէջ :

Ստորեւ կը հրատարակեմք Տ. Թ. Յ. Պարոնեանի առ մեզ հետեւեալ նամա- կըն :

. . . Խմբագիր Լոյս հանգէսի

Ըստ նոր պայմանագրութեան կը խոտանամ Յունուար 1 էն սկսելով շարունակել յօդուածներս պատուա- կան հանդիսիդ մէջ :

Մ'նամ քոյդ
Յ. Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Միջագիւղ 29 դեկտ. 1881

Ա. Զ. Դ.

Մէհմէտ բաշա խան թիւ 18 դրա- սենեակը ֆրանսերէն լեզուի գասա- խօտութիւն կը լինի գիւրուսոյն եղա- նակաւ եւ համեստ գներով :

Նոյնպէս տուածարկալութեան դաս կը տրուի եւ վտնառականաց հաշւէ- տուածները կը կարգադրուին չափա- լոր պայմաններով :

(20)

Խ Ո Ն Ա Ր Հ Ո Ւ Մ Ն

ԱՆԿԱՆՈՆ ԲԱՅԻՑ

ՅԲԱՆՍԵՐԻՆ ԼԵԶՈՒԻ

Աւանդեալ գործնականագէտ եւ Յաւելալ ի նոյն

Ոճ եւ Դիւանդիւն

Երկասիրեաց

ՅԱԿՈԲ Գ. ԷՏԻԼԵԱՆ

Վաւերացեալ ի կրթական Տեսչութեան Ազգային Կեդր. Վարչութեան

—

Սոյն դասագիրքն՝ որ կը պարունակէ մէն մի անկանոն բայի խոնարհումն, եւ որ ձոնացեալ է 40թ չափ ընդարձակ հը- րահանգներով, գործածական ոճերով, կարեւոր գիտողութեամբ եւ ընտիր ա- ռածներով, զորս երկասիրողն խառնով քաղած է ժխտանքիլու ու Պէշտէլի Բաշի Խանդիւնէն, Լուսուսի ու Բուսթըլի

բերականութիւններէն, եւ Պէշտէլի բա- ռագրէն, նադատակ ունի դիւր եւ ըսթա- փեցուցիչ եղանակաւ մը ուսուցանել ա- չակերտաց Յուններէն լեզուի ամենէն էական մասն, այսինքն անկանոն բայից խոնարհումն, որոց համար աշակերտը՝ մինչեւ ցարդ, մի մեծ դժուարութիւն կը կրէին զուրկ լինելով դասագրքէ մը որ խօսէր սոսկապէս անկանոն բայից վերայ :

Ներկայ դասագիրքն՝ որ ապաքէն մի մեծ պակաս պիտի լեցունէ մեր ազգային վարժարանաց մեջ, կրնայ միանգամայն օգտակար ըլլալ ամէն անոնց՝ որք ֆուս- սերէն լեզուն ուսանելու կը պարտապին :

Կեդրոնաւորին է Արամեան գրատունն եւ գինն է 8 գահէկան տրծաթ :

ԸՆԴՆԱՐՁԱԿ
Օ Ր Ա Յ Ո Յ Ց
1882 ՏԱՐԻՈՅ

Սեպտեմբերի 1-ին Ազգային Հեռագրային Հայոց

—

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

Երկու հարկեր քառասուն երեսէ բաղ- կացեալ սոյն ընդարձակ ազգագրութիւնը բացի բուն Օրացուցէ կը սարունակէ հե- տեւեալ կարեւոր ձոն տեղեկութիւններն :

Վիճակագիր Տաճկաստանի. — Օսման- եան դեսպանը ի գանազան աշխարհս : — Դեսպանը եւ հիւպատոսը օտար տէրու- թեանց ի Մայրաքաղաքս : — Յանկ Օս- մանեան Սուլթանաց : — Իշխանութիւնը ընդ գերիշխանութեամբ Սուլթանին : — Հայրապետութիւնը Հայոց : — Պատ- րիարքութիւնը. Անդալը Ազգային Ժողո- վոյ եւ Կրօնային տոնի : Անդալը Բա- ղաքային տոնի եւ վարչական սենեկի : Անդալը Ամուսնական սենեկի, եւ Ազգ- դային Կեդրոնական դատարանի Անհա- տական սենեկի, եւ Պաշտօնեաց Պատ- րիարքարանի : — Ընդարձակ վիճակագ- րութիւն տէրութեանց՝ Գերմանիոյ, Գա- ղիոյ, Անգլիոյ, Աւստրիոյ, Ամերիկայի, Ի- ղալիոյ, Պէշտէլի, Չուրիցերի, Բորգու- յալի, Տանիմարայի, Մէքսիկոյի, Ճարճ- տի, Շուէտ-Նորվեգիոյ : Յունաստանի, Չիլիի, Պարսկաստանի, Չինու, Պարսիկոյ, Սպանիոյ եւ Հոլանդայի : — Պատմութիւն ժամանակագրական երեւելի անցից : — Նոր ցուցակ գնոց հեռագրութեանց Եւրոպական եւ Ասիական քաղաքաց թուրքիոյ : — Նիհ (Թարիքա) հեռագրի ըստ նոր կարգադրութեան Միջազգային հեռագրութեանց : — Ցուցակ գնոց Եւ- րոպական Միջազգային թղթատարու- թեանց : — Եւրոպական նամակատունը ի կ. Պոլս, Գերմանական, Անգլիական, Աւստրիական, Ֆրանսական, Հելլենական եւ Ռուսական : — Ժամանակացոյց սուր- հանդակաց Օսմանեան Միջազգային թղ- թատարութեանց : — Ցուցակ գնոց Եւրո- պական Տաճկաստանի երկաթուղեաց : — Ցուցակ գնոց եւ ժամանակացոյց Եգիպ- տական Մահաուէ, Աւստրիական, Մէ- սոթրի-Մարիթիմ, Բաքէ-Էնէ եւ Բնկ. եւ Ռուսական ընկերութեան չողնա- առց : — Տոկոսաւոր եւ պարգեւաւոր արժէթուղթը զլուսուր տէրութեանց եւ քաղաքաց Եւրոպայ, Ցուցակը պար- գեւաց : — Ալեքսանդր, Երոթեանց օլո Շուէտացոյն ուղեւորութիւնն ի հիւսի- սային բեւեան, Ֆիլիքսա օրդը, Չինու պարսպը, Յորեն արտադրող երկրը, Երկաթուղեաց արագութիւնը, Գաղթա- կանութիւն յԱմերիկա, Լրագրաց թիւը, Վաճառականութիւն ասկոյ եւ արծաթի, Գաղթականութիւն Հայոց ի Ճովա, — Ազգային մամուլ : — Գլխաւոր ազգաց դրամներուն բաղդատութիւնը թուրքիոյ եւ Ֆրանսայի դրամներուն հետ : — Գլխաւոր ազգաց չափերուն բաղդատու- թիւնը թուրքիոյ չափերուն հետ : — Բաղ- դատական ցուցակ տարածութեանց եւ բնակչաց Եւրոպական տէրութեանց : — Ծանուցում, Արամեան տարարան եւ Գրա- տուն Բարիկու :

Կը ծախուի մասնաւորապէս Արամեան տպարանը եւ ամէն գրաւթաճառաց քով նաեւ Ազգային Հեռագրային դրա- սենեակը :

ԳԻՆ Յ ՂՐՇ.

ԱՐՏՈՆԱՏԵՐ ԽՊԱԿԻՐ
Հ. Ե. ԴԻՄԱՔՍԵԱՆ Մ. ԳԱՍԿԱՆԱՅԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՏՆՏԵՆԵԱՆ
Սիւմպիլիւն խան Ն. 47